

Kniha obrazů

Schlußstück

Der Tod ist groß.
Wir sind die Seinen
lachenden Munds.
Wenn wir uns mitten im leben meinen,
wagt er zu weinen
mitten in uns.

Poslední

Velká je smrt.
My jsme ti její,
na ústech smích.
Když v půli žití kroky naše spějí
do pláče je jí
v nás - žijících.

Elegie z Duina (kráceno)

První elegie

Neb krása, to není
Než jen počátek hrůzy, jež právě že snesem.

Ach, koho že můžem
potřebovat? Ne anděly, ani ne lidi,
ba i důvtipná zvířata pocit už mají,
že nejsme příliš bezpečně doma
ve světě vysvětleném. ...

Čtvrtá elegie

Anděl a loutka: to dá posléz souhru.
Pak sejde se, co napořád stále
si rozdvojujem, jsouce. Vznikne pak
z počasů našich teprv okruh plný
celého bytí.

A přesto, jsouce osamoceni,
v trvání spokojeni, dleli jsme
v prostoru mezi hračkami a světem,
v místě, jež bylo uzpůsobeno
pro jeden ryzí děj už od počátku
(...)

Ale to, že smrt,
celou smrt někdo dřív, než začal žít,
obsáhne v sobě něžně, bez hněvu,
vyjádřit nelze.

Šestá elegie

... My ale váháme,
ach, rozkvést nás zdobí, a vcházíme proto
A jenom v nemnohých z nás je nápor jednat tak mocný
že se už radí a žhnou hojností srdce,
že předčasný květ v nich, jak vzduch vlažný nocí,
nalezne víčka či mladistvost úst:
Možná, že hrdinům a časným souzencům jiného světa
sadařka smrt ohýbá žíly na jiný způsob.
To oni touží tak o překot: že mají náskok
i před vlastním úsměvem, podobní spřežení ořů
před vítězným králem na jemně zvlákněných karnackých vlysech.
Mladičkým mrtvým je hrdina zázračně blízko.
Odmítá trvat. Jeho vzestup je bytí...

Sedmá elegie

Být jednou mrtev a znát je bezkonce,
Všechny ty hvězdy: ó, jak jenom, jak na ně zapomenout!

Osmá elegie

Tvář nemá vidí všema očima,
co otevřeno. Naše oči jen
jak zvráceny a cele kolem ní
co pastí tam, kde má svůj volný východ.
Co venku, ze zvířecí tváře jen
nám známo; neboť rané dítě již
vzad obracíme, nutíce, by nazpět
jen tvářnost zřelo, ne to otevřené,
co v němé tváři hloubkou. Bez smrti.
Smrt zříme jenom my; co volná zvěř
svůj zánik má už stále za sebou
a Boha před sebou, a jde-li, jde
hned do věčnosti jako studny jdou.
My nemáme ni jeden pouhý den
ten čistý prostor před sebou, v nějž květy
bez konce vcházejí.
(...)

Děckem jsa,
se někdo tomu tiše vzdá a hned
jím zatřesou. Či jiný, zemřev, je.
Neb smrti blížek, už jí nevidíš
A ven se díváš jako zvěř snad velce.
Milenci, kdyby druhý nebyl, jenž
jim zaclání, jsou blížcí tomu, žasnou ...

A my: Jen diváci, a všude, vždy,
a všemu přivráceni – nikdy ven!
V nás přemíra. My rovnáme. Vše padá.

Zas rovnáme a sami v rozpadu.
Kdo obrátil nás jenom takto vzad,
že, konejme co chceme, činíme,
jak člověk na odchodu. Kterak teď
na vršku posledním, jež rodný dol
mu zjeví, obrátí se, stane, dlí -,
tak žijeme a loučíme se stále.

Devátá elegie

Ukaž, jak šťastná věc může být, jak bez viny, naše,
jak i žalobný stesk čistě se odhodlá v tvar,
slouží jak věc, nebo zemře do věcí, tam pak
blažen z houslí se line. A ty zde, ty živé
rozchodem věci, ty vědí, že chválíš; pomíjejíce,
spásného doufají cos od nás, již mizíme víc.
Chtějí, abychom zcela je změnili v nevidných srdcích
- Ó, nekonečnosti – v nás! nechť kdokoli posléz i jsme,
Země, není-li, co chceš: neviditelně povstati v nás? – není sen tvůj
neviditelnou být jednou? – Země
neviditelnou! Co, ne-li přeměna, rci, je ten tvůj náhlíci příkaz? (...)
Vždycky byla jsi v právu, a svatý tvůj nápad
důvěrná družka je smrt.“

Desátá elegie

Pak vrávorá dále
od nadšení k náhodě. Kramáři jitří
zvědavost bubny a pokřikem. Dospělým zase
je předváděn anatomický způsob množení peněz,
a to nejen pro potěšení;
pohlaví, celek i průběh jsou názornou školou, jak být plodný ...
... Avšak o kousek dále,
za poslední ohradou s návštěm na „Nesmrtec“
to hořké pivo, jež pijákům připadá sladké, přikusují-li k němu čerstvá rozptýlení ...,
právě tam, za oním plotem je všechno opravdové.

A kdyby ti věčně mrtví v nás vzbudili podobenství:
hled', možná, že by nám připomněli jívy,
jehnědy z holých lísek,
anebo déšť zjara, kdy padá na temnou zemi.
A nás, co myslíme
na vzestup štěstí, by téměř
zdrtilo pohnutí
z pohledu na jeho pád.

Nové básně

Orpheus. Eurydike. Hermes

...

Ta ale šla teď po levici boha,
krok zapletený v dlouhé stuhy mrtvol,
nejistě, něžně a tak trpělivě,
jsouc celá v sobě jak ta, jež se čeká,
a nemyslela na toho tam vpředu,
ani ne na to, že se vrací na zem.

Tak celá v sobě. To, že zemřela,
ji plnilo jak plnost.

Jak jablko své sladkosti a tmy, tak byla plna vlastní velké smrti,
tak nové pro ni, že nic nechápala. A byla dívkou v novém panenství,
nedotknutelná. Její pohlaví
se zavřelo jak před tmou mladý květ
a její ruce tak už odvykly
oddání, že sám dotyk tichoučký
lehkého boha, vedoucí ji dál,
ji trápil jako velká důvěrnost.

Už nebyla tou sladkou plavovláskou,
znějící kdysi v písních básníka,
ne vůní postele, ne ostrovem,
vlastnictvím muže, ne, už nebyla.

Už rozpuštěna jako dlouhý vlas
Se odevzdala jako spadlý déšť, jsouc částí stonásobné zásoby.
Už byla kořen.

A když náhle bůh
ji prudce zadržel a vykřikl
s bolestí v hlase! On se ohlédl! -,
nic nechápajíc, řekla tiše: Kdo?“

Sonety Orfeovi

První díl

II

Spala svět. Bože, jenž zpíváš, jak jemně
ji stvořils, že prvně bděním zvábit
se nedala? Pohleď, vstala a spí.
Kde je pro ni smrt? Najdeš ještě dřív
ten motiv, než se tvá píseň stráví? –
Kam ze mě klesá? ... Dívka byla téměř ...

XIX

Tak rychle se mění svět
jak tvar mračných vod –
vše úplně klesá zpět
domů v prapůvod.
Nad změnou toku věcí
- dále, víc v šíro –
tvůj předzpěv trvá přeci,
ó Bože s lyrou.
Neznáme tvoji tíseň,
lásku jsme nepoznali
a co nás v smrti dále,
to neviděti.
Nad zemí pouze píseň
slaví a světí.“

XXVI

...
Ó bože ztracený! Šlépěji bez konce v čase!
Jen proto, že vposled tě dravý svár v kusy rozerval,
jsme nyní slyšením přírody i jejím hlasem.

Druhý díl

XIII

Před každou z odluk buď, jak by za tebou byla
jak zima, jež právě začla vát.
Neb ze zim je jedna tak nekonečně bílá,
by vůbec tvé srdce, přezimuje, mohlo přetrvat.

Vždy mrtev buď v Eurydice – stoupej zpěvavěji,
chvalněji stoupej zpět do čistého vztahu k ní.
Zde, v říši soumraku, buď u těch, co zacházejí,
buď znělým sklem, jež již rozbilo se zvučením.

Buď – a zároveň podmínku ne-bytí zvaž,
bezmezný základ vroucného záchvěvu v tobě,
aby tak v tvém nitru jedinkrát naplno proběh.

K užitym, stejně jak k temným a němým
zásobám plné přírody, k součtům nesečteným,
jásavě připočti sebe a počet smaž.

Rilkův epitaf (na náhrobku v Raronu)

**Rose, oh reiner Widerspruch, Lust,
Niemandes Schlaf zu sein unter soviel
Lidern.**

**Růže, o čistý protimluv, rozkoš,
nebýt již spánkem nikoho pod tolika
víčky.**